Aanvullende afspraken

BESTUURS AKKOORD WATER

Het Rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Unie van Waterschappen (UvW) en de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin) sloten in 2011 het Bestuursakkoord Water (BAW). Daarin is afgesproken om de doelmatigheid van het waterbeheer te vergroten. Minder bestuurlijke drukte, heldere verantwoordelijkheden, slim en kostenefficiënt samenwerken staan centraal in deze afspraken, die lopen tot 2021.

verder met ons water

Aanvullende afspraken

BESTUURS AKKOORD WATER

Aanvullende afspraken Bestuursakkoord Water

Samen verder met nieuwe ambities

Er is grote tevredenheid over de werking van het bestuursakkoord. Nationaal en regionaal is de samenwerking verbeterd, met als belangrijk resultaat dat de kosten voor het waterbeheer beheersbaar blijven. Nog niet alle doelen uit het BAW zijn gerealiseerd, maar ze zijn wel in zicht. Nieuwe ontwikkelingen vragen om een aantal aanvullende afspraken, om ervoor te zorgen dat Nederland ook in de toekomst de beschikking houdt over een veilig en duurzaam watersysteem. Zo maken de BAW-partners afzonderlijke afspraken over de onderwerpen klimaatadaptatie en waterkwaliteit. In dit addendum staan nieuwe en hernieuwde afspraken over de volgende onderwerpen:

1. **De kansen van de informatiesamenleving**
   De samenleving verandert snel onder invloed van technologie en digitalisering. Digitalisering is de belangrijkste bron van groei, innovatie en nieuwe bedrijvigheid. In de informatiesamenleving ontstaan nieuwe kansen, ook voor de watersector. Sturen met data en technologieën maakt het makkelijker om meer samen te werken en integraal te werken. We ontwikkelen een gezamenlijke visie en aanpak om de kansen van de informatiesamenleving beter te benutten.

2. **De risico's van digitale dreigingen**
   Tegenover de kansen van digitalisering staan bedreigingen, bijvoorbeeld op het gebied van cybersecurity. Cybercrime, cyberspionage en cybersabotage kunnen systemen en processen verstoren, met grote gevolgen voor de volksgezondheid, veiligheid en economie. Deze digitale bedreigingen vragen van de waterpartners om een gezamenlijke aanpak en inspanning.

3. Het succes van regionale samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven

Gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven werken in heel Nederland – verspreid over 49 regio's – samen aan het regionale waterbeheer. Door kennis te delen, taken gezamenlijk uit te voeren en investeringen op elkaar af te stemmen, zijn al veel doelstellingen uit het BAW gerealiseerd. Nu gaan we volgende stappen zetten om het waterbeheer verder te professionaliseren en om de personele kwetsbaarheid van onze organisaties te verminderen.

4. Implementatie van de Omgevingswet in de waterketen

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. De nieuwe wet biedt de waterpartners kansen – dankzij verdere versterking van de samenwerking - om meer regionaal maatwerk te leveren. De consequenties van de Omgevingswet voor het stedelijk waterbeheer en de drinkwatersector zijn groot. Gezamenlijk willen we zorgen voor een goede implementatie van de wet en de regionale afstemming daarover.

Uitvoering

De BAW-partners zetten zich in om deze aanvullende afspraken op het Bestuursakkoord Water uit te voeren. De samenwerking tussen partijen vindt plaats in bestaande of nieuw op te richten werkgroepen. De Stuurgroep Water is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze afspraken en bewaakt de voortgang.

1. Bruikbare en toegankelijke data en informatie binnen de watersector

In het waterbeheer spelen ICT en digitalisering een belangrijke rol. Meer en meer ontstaat daarbij oog voor het strategisch belang en de waarde van data en informatie. Dit belang neemt toe in een maatschappij die steeds meer digitaal functioneert en waarin innovatieve technieken en software nieuwe mogelijkheden bieden.

Data en informatievoorziening

De kwaliteit van data, eenvoudige ontsluiting van data en een hoogwaardige informatievoorziening zijn cruciaal voor de watersector. De beheerders en drinkwaterbedrijven willen op elkaars informatie kunnen vertrouwen en deze informatie onderling eenvoudig kunnen vergelijken en gebruiken.
Data zijn nodig voor:

- inzicht in het functioneren van watersystemen (niveau van dienstverlening);
- een betere onderbouwing van maatregelen (investeringen en integraal beheer);
- doelmatiger werken (kwaliteit, eenduidigheid en beschikbaarheid van data);
- het verminderen van kwetsbaarheid (goede vastlegging van data, los van de menselijke factor en betere samenwerking);
- innovatie (nieuwe datatoepassingen en werkwijzen).

Het doel van de BAW-partners is om te bereiken dat data en informatie op orde zijn en dat informatie - ten behoeve van taakuitoefening en samenwerking - goed wordt ontsloten, door afspraken te maken over standaardisatie en afstemming. Met een verdere professionalisering, de noodzakelijke standaardisatie en meer open en uniforme ontsluiting van data zijn aanvullende efficiencyvoordelen te bereiken. Conform de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG) werken de BAW-partners vanuit het principe van privacy en security by design.

De BAW-partners hebben de afgelopen jaren al samengewerkt bij het ontwikkelen van standaarden en bij het eenduidig toegankelijk maken van data, bijvoorbeeld in het Informatiehuis Water, het Opdrachtgeversforum, Geonovum en bij NEN. We versterken de lopende ontwikkelingen, zoals beter en meer meten, analyse van big data, het ontwikkelen van zelflerende algoritmen en het bevorderen van onbelemmerde gegevensuitwisseling.

Belangrijk uitgangspunt is het scheiden van databeheer en toepassing. Hierdoor hebben de bronhouders grip op de kwaliteit, toegang en het gebruik van data. Marktpartijen hebben profijt van de beschikbaarheid van grote hoeveelheden data over zeer verschillende aspecten. De beveiliging van data is een bijzonder aandachtspunt.

Technologische vernieuwingen maken het voor burgers steeds gemakkelijker om toegang te krijgen tot overheidsinformatie en om invloed uit te oefenen op de taken van de overheid. Overheidsinstanties maken ook steeds meer informatie (actief) openbaar, omdat zij transparant willen opereren. Ze zijn open over de wijze waarop zij met data omgaan. Voorbeelden hiervan in de watersector zijn de digitale agenda 2020 en de visie 'Common Ground' van de VNG, het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water van Stichting RIONED en het Digikompas van de Unie van Waterschappen. Het verder ontwikkelen van open datastandaarden - zoals de Aquostandaard - sluit hier naadloos bij aan.

Gegevenswoordenboek Stedelijk Water
Mensen, systemen en software moeten elkaars taal spreken om te kunnen samenwerken. Vaste definities en eenduidig gebruik zijn de kern van (informatie)uitwisseling zonder problemen. Het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water van Stichting RIONED regelt dit voor stedelijk waterbeheer en riolering. Het is een digitale verzameling van gestandaardiseerde definities van alle objecten, hun kenmerken en de onderlinge relaties. Het delen en toepassen van gegevens en informatie wordt daarmee eenvoudiger. Dit voorkomt verwarring, geeft hogere gegevenskwaliteit, leidt tot meer inzicht in systemen en bespaart tijd en geld bij alle partijen.

Afspraken op een rij

- Als waterpartners bundelen we onze krachten om te ontdekken, te onderzoeken, te leren en ervaringen te delen op het gebied van innovatie en (technologische) ontwikkelingen. Onderwerpen zijn onder meer het gebruik van drones, satellietdata, sensoren, big data, robotica, blockchain, cloud services en virtual reality.
- We komen in 2019 tot een gezamenlijke visie op het gebruik en de ontsluiting van data, de benodigde (model)infrastructuur en de financiering. Hierbij krijgen interoperabiliteit, (open) data delen, standaarden toepassen, hergebruik van beschikbare toepassingen, beveiliging van data en de wettelijke kaders die gelden voor het delen van data (zoals de AVG en de Drinkwaterwet) expliciet aandacht.
- We onderzoeken in 2019 of in de toekomst (verdergaande) samenwerking - op basis van de gezamenlijke visie - mogelijk is op het gebied van informatievoorziening en gegevensbeheer binnen de processen van het waterbeheer. Daarbij zal ook besproken worden hoe operationalisering en verankering het beste kunnen plaatsvinden, waarbij onder meer de basisregistraties en het DSO als voorbeelden dienen.
- Daarnaast onderzoeken we in de komende twee jaar (2019-2020) koppelingen tussen de instrumenten en datamodellen via gestandaardiseerde protocollen en standaard uitwisselformaten.
- De samenwerkingsregio's in de waterketen geven in het kader van professionalisering, expliciet aandacht aan de noodzakelijke ontwikkelingen om bruikbare en toegankelijke informatie binnen de watersector te krijgen.

Uitvoering

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat neemt het initiatief voor de oprichting van een werkgroep, die de afspraken praktisch uitwerkt en toeziet op de uitvoering en voortgang. In deze werkgroep zijn alle waterpartners vertegenwoordigd.

PHILIPS
PHILIPS
F-Secure
Protecting the Irreplaceable
TOP 10 / 24H
24H
20.07.2016
16:12:50

2. Cybersecurity binnen de watersector

Tegenover de kansen die de informatiesamenleving biedt, staan ook risico's. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid geeft aan[1] dat Nederland bloot staat aan bedreigingen, die voortkomen uit cybercrime, cyberspionage en cybersabotage. Ons watersysteem kan kwetsbaar zijn. Cyberaanvallen, maar ook menselijk of technisch falen, kunnen significante gevolgen hebben voor de waterbeheerprocessen:

- het waterkeren en kwantitatief beheer van oppervlaktewater (sluizen, stuwen, gemalen en keringen);
- de openbare drinkwatervoorziening door drinkwaterbedrijven (inname, zuivering, kwaliteitscontrole en transport);
- het beheer van de waterketen (zoetwatervoorziening, afvalwatertransport en -zuivering).

Als processen worden verstoord of uitvallen, kan dit gevaren opleveren voor de volksgezondheid, veiligheid en economie. Het kan leiden tot ontwrichting van de Nederlandse samenleving. We werken daarom aan het in beeld brengen van de bedreigingen en kwetsbaarheden van digitalisering en het terugbrengen van de risico's.

Om de bedreigingen en kwetsbaarheden van digitalisering het hoofd te bieden, versterken we de samenwerking op het gebied van digitale veiligheid. Hierbij sluiten we aan bij de landelijke aanpak van cybersecurity[2].

We gaan het principe van 'security by design' zoveel mogelijk toepassen. Dat wil zeggen dat we bij de ontwikkeling en het beheer van informatievoorziening vanaf het begin nadenken over de mogelijke risico's en consequenties/maatregelen.

[1] https://www.ncsc.nl/actueel/Cybersecuritybeeld+Nederland/cybersecuritybeeld-nederland-2017.html

[2] De landelijke aanpak cybersecurity is gebaseerd op het wetsvoorstel Wet Digitale overheid, het wetsvoorstel Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (de 'Cybersecuritywet'), de Nationale Cybersecurity Strategie, de Nederlandse Cybersecurity Agenda en de Roadmap Digitaal Veilige Hard- en Software. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werkt hierin samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Beoordeling van vitale processen

In het licht van de kwetsbaarheden en bedreigingen, waaronder cyberdreigingen, kijken we kritisch naar de continuïteit van onze eigen processen en bewaken deze. Onderdelen van de watersector, zoals de drinkwatervoorziening en onderdelen van het hoofdwatersysteem behoren tot de Nederlandse vitale infrastructuur. Daarmee vallen ze onder andere onder de reikwijdte van het wetsvoorstel Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni, voorheen 'de Cybersecuritywet' genoemd). Doormiddel van vitaliteitsbeoordelingen onderzoeken we of een proces vitaal is. Deze vitaliteitsbeoordelingen volgen uit de Strategie Nationale Veiligheid die gericht is op het vergroten van de weerbaarheid van vitale sectoren.

Voor de processen waterkeren en waterbeheren voeren we in 2019 een update uit van de vitaliteitsbeoordeling voor regionale wateren. Daarnaast wordt nu een vitaliteitsbeoordeling uitgevoerd voor het proces (afval)watertransport en waterzuivering, die eveneens in 2019 zal worden afgerond. Op basis van de uitkomsten uit de vitaliteitsbeoordelingen worden in een roadmap vitale aanbieders aangemerkt en dreigingen geïdentificeerd. Op basis van die uitkomsten treden de partijen in overleg en formuleren waar nodig passende maatregelen.

Sectorbrede analyse cybersecurity

Om een beter beeld te hebben bij de relevante dreigingen en risico's voeren we vóór 2020 een sectorbrede afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyse cybersecurity uit die onderlinge vitale (keten)afhankelijkheden vaststelt, zowel voor de kantoorautomatisering als de procesautomatisering.

Kennisontwikkeling en innovatie

Voor de aanpak van cyberdreiging en om het niveau van de kwaliteit van dienstverlening te verhogen, zijn kennisontwikkeling en innovatie essentieel voor de watersector. De BAW-partners organiseren dit nu voornamelijk vanuit hun eigen perspectief. Om cyberdreigingen efficiënt en snel het hoofd te kunnen bieden, is meer samenwerking nodig. We zetten belangrijke stappen om kennisontwikkeling en innovatie verder te ontwikkelen en om kennisdeling te intensiveren. We stellen relevante opgebouwde kennis en producten op een laagdrempelige manier aan elkaar beschikbaar, zodat we van elkaar kunnen leren en ontwikkelde zaken kunnen hergebruiken. Dit gebeurt met inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid en wettelijke kaders.

De Information Sharing and Analysis Centres (ISAC's) van de watersector gaan in 2018-2019 intensiever samenwerken en worden ingezet als 'kennishub' voor de gehele sector. De ISAC's zijn publiek-private samenwerkingsverbanden, die oplossingen formuleren voor de aanpak van cyberdreigingen en kwetsbaarheden. Ook het Security Operations Center van Rijkswaterstaat (SOC-RWS) – dat nauw samenwerkt met de watersector op operationeel niveau – is mogelijk uit te breiden naar andere sectoren (bijv. transport). Het SOC-RWS wil meer kennis van partijen bundelen en daarmee de samenwerking met waterschappen, provincies en organisaties zoals ProRail naar een volgend niveau brengen. In rijksverband is het SOC-RWS onderdeel van het Joint-SOC.

Computer Emergency Response Team Watermanagement (CERT WM)
Rijkswaterstaat en de waterschappen werken samen aan cyberveiligheid in het zogenoemde Computer Emergency Response Team Watermanagement (CERT WM). De waterschappen leveren inzet van medewerkers aan het CERT WM, dat is gehuisvest in het Security Operation Center (SOC) van Rijkswaterstaat. In de samenwerking worden nationale en internationale adviezen over kwetsbaarheden in ICT-systemen geleverd aan Rijkswaterstaat en de waterschappen. Deze adviezen komen onder andere van het Nationaal Cyber Security Center. Ook zorgt het SOC dat kennis over cybersecurity en SOC monitoring wordt overdragen aan de medewerkers van de waterschappen.

Zorgplicht

Alle partijen binnen de watersector hebben programma's om digitale veiligheid te verbeteren.
Die kennen in elk geval drie sets van maatregelen:

1. De eerste set is gericht op het zoveel mogelijk voorkomen van cyberaanvallen en cyberincidenten.
2. Omdat dit nooit helemaal kan worden voorkomen, zijn als tweede set ook detectiemaatregelen nodig.
3. Als derde set zijn mitigerende maatregelen nodig om nadelige gevolgen en doorwerking van een incident te beperken.

Ten aanzien van hun zorgplicht spreken de BAW-partners af dat zij op het gebied van cybersecurity in 2021 hun baseline informatiebeveiliging op orde hebben. In de tussentijd werken ze aan het mitigeren van risico's die uit de sectorbrede afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyse komen.
Voor de drinkwaterbedrijven behelst de toekomstige Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen onder meer een meldplicht voor ICT-inbreuken en een aantoonbare zorgplicht voor netwerk- en informatiebeveiliging. De drinkwaterbedrijven geven aan hun zorgplicht invulling door de beveiligingsnorm voor de procesautomatisering, die door de sector is opgesteld en door de minister van Infrastructuur en Waterstaat moet worden goedgekeurd. Naleving van de zorgplicht voor drinkwaterbedrijven wordt aangetoond door middel van een externe audit. De resultaten van de audit worden opgenomen in het leveringsplan dat drinkwaterbedrijven minimaal elke vier jaar opstellen en ter accordering voorleggen aan de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Baseline informatiebeveiliging

Het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen hebben elk hun eigen baseline voor informatiebeveiliging. We streven naar een gemeenschappelijke Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) per 1-1-2019. Daarnaast is de doelstelling te komen tot een vereenvoudigde auditsystematiek voor zowel de kantoorautomatisering als de procesautomatisering.
De baselines (inclusief de BIO) richten zich vooral op de beveiliging van de kantoorautomatisering en minder op de procesautomatisering. Voor de procesautomatisering worden separaat aanvullende afspraken gemaakt in de werkgroep procesautomatisering bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Financiering

Van de in het Regeerakkoord ter beschikking gestelde middelen voor versterking van de cybersecurity, zet het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een deel in voor de watersector. Dit geld is bedoeld voor kennisontwikkeling en innovatie, risicobeoordeling, cyberstrategie, standaardisering, monitoring en capaciteitsopbouw.

Afspraken op een rij

- We versterken de samenwerking binnen de watersector op het gebied van cybersecurity.
- Voor de processen waterkeren en waterbeheren voeren we in 2019 een update uit van de vitaliteitsbeoordeling en zal er een vitaliteitsbeoordeling voor de processen waterkwaliteit, (afval)watertransport en waterzuivering zijn uitgevoerd.
- Om een beter beeld te hebben bij de relevante dreigingen en risico's, voeren we vóór 2020 een sectorbrede afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyse cybersecurity uit die onderlinge vitale (keten) afhankelijkheden vaststelt.
- In 2019 en 2020 formuleren we passende maatregelen bij de uitkomsten van de vitaliteitsbeoordelingen en de sectorbrede afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyse.
- Verdere invoering van het basisniveau informatiebeveiliging (baselines) en ontwikkeling van aanvullende eisen voor procesautomatisering, zodat de informatiebeveiliging in 2021 op orde is.
- Voor de besteding van beschikbare middelen stellen we in 2019 een voorstel op. Uitgangspunt daarbij is dat betrokken partijen zelf de implementatie van beheersmaatregelen financieren.

Uitvoering

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat coördineert het proces tussen de waterpartners om hun krachten op het gebied van cyberveiligheid te bundelen. De waterpartners zijn vertegenwoordigd in de werkgroep cybersecurity, die met de uitwerking van de afspraken aan de slag gaat. We sluiten aan bij de landelijke aanpak van cyberdreigingen door het ministerie van BZK en het ministerie van JenV.

3. Samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven

Gemeenten en waterschappen werken in heel Nederland – verspreid over 49 regio's – samen aan het regionale waterbeheer. In vrijwel alle regio's zijn ook de drinkwaterbedrijven bij deze samenwerkingsverbanden aangesloten. De samenwerking is gericht op de 3 K's: kostenbesparingen (efficiency), het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening en het verminderen van de personele kwetsbaarheid. De BAW-doelstellingen die tot nu toe zijn gerealiseerd op het gebied van efficiency en kostenbesparingen, maken het mogelijk om nu volgende stappen te zetten in de samenwerking.

De komende jaren richten de regio's zich in het bijzonder op de thema's kwetsbaarheid en kwaliteit (professionaliteit). Ondanks de toenemende investeringen voor waterkwaliteit, klimaat en energie, blijven de waterpartners zich inspannen voor een gematigde tariefstijging. Kostenbewust en kosteneffectief handelen is en blijft het uitgangspunt.
De regio's zetten de samenwerking voort. De ervaringen, proceskennis, vaardigheden en netwerken worden ingezet om snel en efficiënt voortgang te realiseren rond opgaven zoals ruimtelijke adaptatie en de verbetering van de waterkwaliteit.

Personele kwetsbaarheid

Bij personele kwetsbaarheid gaat het niet alleen over kleine organisaties, waarbij één of enkele medewerkers de beheertaken verzorgen. Voor alle organisaties geldt dat de steeds complexere taken om de aanwezigheid vragen van specifieke kennis en samenwerkingscompetenties bij professionals. En dat terwijl veel ervaren medewerkers de komende jaren met pensioen gaan en de krapte op de arbeidsmarkt voor technisch personeel groeit.

Nationaal Watertraineeship
De watersector heeft professionals nodig met een frisse blik die over grenzen heen kijken. Het Nationaal Watertraineeship speelt in op deze behoefte en biedt pas afgestudeerden een unieke en aantrekkelijke start van hun watercarrière. De trainees ontwikkelen hun vaardigheden binnen een persoonlijk leiderschapsprogramma. In de special Stedelijk Water volgen ze vakinhoudelijke opleidingen en hebben ze toegang tot de nieuwste kennis. Door integraal te denken en 'state of the art' kennis toe te passen, dragen Stedelijk Watertrainees bij aan oplossingen van de toekomst. Juist waar het gaat om klimaatadaptatie, behoud van droge voeten, aanleg en onderhoud van kostbare assets. Om onze samenleving dus!

Kwaliteit: professionaliseren van het beheer

De regionale waterpartners willen de kwaliteit van hun dienstverlening verhogen. Het gaat om een aantal beheeraspecten op het gebied van drinkwater, afvalwater en stedelijk waterbeheer. De waterpartners hanteren steeds meer een integrale benadering en aanpak. Water is met veel maatschappelijke functies verbonden en verweven, zoals ruimtelijke inrichting, leefomgeving, natuur, gezondheid en economie. We kijken niet alleen naar het watersysteem, maar ook naar de interacties met de gehele openbare ruimte, om uiteindelijk het totale systeem beter te laten functioneren.

Door gezamenlijk te meten en te monitoren, wordt het inzicht in de toestand en het functioneren van voorzieningen vergroot. Voor het beheer daarvan zijn betrouwbare data, analyses en inzichten onmisbaar om een juiste afweging te kunnen maken tussen kosten, effect en risico's (asset management). Samen brengen we het gegevensbeheer op orde en standaardiseren we de uitwisseling van gegevens. Hiermee leggen we het fundament voor doelmatige beheer- en investeringsbeslissingen.

Provincies hebben een belangrijke rol in het aanwijzen en beschermen van grondwatervoorraden voor de drinkwatervoorziening. De zorgplicht drinkwater en de verantwoordelijkheden die gemeenten en waterschappen dragen voor een goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater als bron voor drinkwater (inclusief benedenstrooms drinkwaterbelang), vragen om goede afstemming en samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven.

Belemmerende regelgeving

Bestaande regelgeving op het gebied van bijvoorbeeld aanbestedingen, btw en de vennootschapsbelasting, maar ook regels voor hergebruik van grondstoffen, zorgen er in de praktijk voor dat maatschappelijk gewenste samenwerkingen niet tot stand komen. Veel van deze belemmeringen zijn het gevolg van Europese regelgeving, die moeilijk zijn weg te nemen. Niettemin is blijvende aandacht voor knellende wet- en regelgeving nodig.

Afspraken op een rij

- Vanuit de samenwerkingsregio's worden de banden met regionale opleidingsinstituten aangehaald. De waterbeheerders bieden aan studenten mogelijkheden voor stages en afstudeeropdrachten aan. Zowel de praktijkgerichte opleidingen als de onderzoeksgerichte opleidingen zijn hierbij in beeld.
- We beschouwen kritisch de omvang en samenstelling van het personeelsbestand dat zich met wateropgaven bezig houdt en bezien de mogelijkheden om als individuele organisatie dan wel gezamenlijk vakkennis en vaardigheden te versterken.
- We formuleren regionale doelstellingen op het gebied van het verminderen van kwetsbaarheid, de kwaliteit van het beheer en de invulling van zorgplichten.
- Vanuit een gestandaardiseerd gegevensbeheer worden op landelijk niveau gegevens geanalyseerd, zoals bijvoorbeeld de faalkans van rioolbuizen. De bevindingen kunnen regionaal worden gebruikt om doelmatige vervangingsinvesteringen (asset management) te bepalen.
- Gemeenten en waterschappen brengen de kwetsbaarheid van de eigen infrastructuur bij grote overstromingen (vanuit de zee, rivieren of het regionaal watersysteem) in beeld. Uiterlijk in 2020 worden plannen geformuleerd om de kwetsbaarheid van de waterketeninfrastructuur, voor zover doelmatig, te verminderen.
- Blijvende inzet voor het wegnemen van belemmerende regelgeving (zoals BTW, vennootschapsbelasting, regels voor hergebruik van grondstoffen) is van belang voor vergaande samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven.

Uitvoering

De afspraken worden door de waterpartners uitgevoerd onder regie van de Stuurgroep Drinkwater-, Riolering- en Afvalwaterbeleid en in afstemming met het Kernteam Samenwerking Waterketen.

4. Implementatie Omgevingswet in de waterketen

De Omgevingswet die in 2021 in werking treedt, biedt de regionale waterbeheerders veel kansen om de samenwerking te versterken en regionaal maatwerk te leveren. De nieuwe wet heeft grote gevolgen voor het stedelijk waterbeheer en de drinkwatersector. Er komen minder regels. Door gezamenlijk aan de implementatie van de Omgevingswet te werken en daarop te anticiperen, kunnen de waterpartners goed regionaal beleid opstellen en maatregelen uitvoeren.

Implementatie Omgevingswet
Van alle dereguleringen onder de Omgevingswet, is die op het gebied van water het grootst. Met de Omgevingswet vervalt een groot aantal lozingsregels met als gevolg dat gemeenten en waterschappen zelf lozingsregels zullen stellen in het omgevingsplan respectievelijk de waterschapsverordening. Voor gemeenten vervalt de verplichting om een rioleringsplan op te stellen. Voorkomen moet worden dat deze deregulering leidt tot een nieuwe regulering op regionaal niveau. Door gezamenlijk te werken aan implementatie van de Omgevingswet kan goed regionaal beleid worden opgesteld en kunnen maatregelen worden uitgevoerd.

Afspraken op een rij

- Gemeenten en provincies formuleren het beleid voor de invulling van de taken die voortvloeien uit de zorgplichten voor het stedelijk afvalwater, hemelwater en grond- en oppervlaktewater, de maatschappelijke doelen van het stedelijk waterbeheer en de waterketen, de bescherming van waterbronnen voor menselijke consumptie én het beleid voor historische bodem- en grondwaterverontreinigingen en nemen dat waar nodig/relevant op in omgevingsvisies. Waterschappen leveren op basis van de huidige waterbeheerplannen, en straks op basis van de waterbeheerprogramma's, hun inbreng aan gemeenten en provincies. Het strategisch en operationeel grondwaterbeheer wordt samenhangend opgepakt door de decentrale overheden in samenspraak met het drinkwaterbedrijf.
- De nadere uitwerking van het beleid vindt plaats in de verschillende (al dan niet wettelijk voorgeschreven) programma's, bestuurlijke afspraken en - waar nodig - verordeningen. Waar effecten kunnen optreden voor drinkwaterbronnen en/of infrastructuur worden drinkwaterbedrijven betrokken.
- Op de schaal van de samenwerkingsregio's blijven gemeenten en waterschappen op basis van gelijkwaardigheid gezamenlijk invulling geven aan beleidsvoorbereiding en investerings¬programmering voor het stedelijk waterbeheer, waaronder de waterketen. Hierbij staan de maatschappelijke doelen centraal, zoals continuïteit en kwaliteit van de drinkwatervoorziening en afvalwaterverwerking, het voorkomen van wateroverlast en de zorg voor een goede waterkwaliteit. De gemeentelijke 'waterzorgplichten' worden idealiter concreet gemaakt in een (facultatief) water- en rioleringsprogramma of een ander programma waarin deze zorgplichten worden ingebed.
- Er wordt een specifiek traject in gang gezet, gericht op waterprofessionals bij gemeenten en waterschappen, gericht op stedelijk waterbeheer, om hen te ondersteunen bij de implementatie van de Omgevingswet. Op grond van de zorgplicht drinkwater worden de drinkwaterbedrijven daarbij als expert betrokken.
- Door de nationale decentralisatie van lozingsregels voor huishoudens en veel typen bedrijven, moeten de waterketenpartijen lokaal een afweging maken over welke regels wel en niet lokaal worden toegepast (lokaal maatwerk). Afstemming en gezamenlijke uitwerking vinden plaats binnen de bestaande regionale samenwerking. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat lokale besluiten bovenregionale respectievelijk benedenstroomse consequenties kunnen hebben.

Uitvoering

De afspraken worden door de waterpartners uitgevoerd onder regie van de Stuurgroep Drinkwater-, Riolering- en Afvalwaterbeleid.

Aanvullende afspraken
BESTUURS
AKKOORD
WATER
verder met ons water
ip
UNIE VAN
WATERSCHAPPEN
VNG
Vewin

verder met ons water

Dit is een uitgave van

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

Interprovinciaal Overleg ipo

Vewin
Vereniging van waterbedrijven in Nederland

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

VNG

Postbus 2090 | 2500 EX Den Haag
www.rijskoverheid.nl/ministeries/ienw

November 2018

Grondwater-
beschermingsgebied
Stiltegebied

Bronvermelding fotografie:
Ton Poortvliet (foto omslag), Aad Meijer (p7-8), Theo Bos (p17-18),
Tineke Dijkstra (p21), Henri Cormont (p24-25) en Tom Pilzecker (p28).